

СЦЕНАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОГО УРОКУ «Україна – єдина країна»

Мета: розвивати інтерес учнів до вивчення історії, географії, культури України та традицій рідного краю, зміцнювати їхнє почуття національної гордості й гідності, виховувати патріотизм.

Завдання: - виховання в учнів 5–6 класів патріотизму, ціннісного ставлення до Батьківщини;

- усвідомлення духовної єдності з українським народом та своєї національної ідентичності;

- розширення кола знань з історії України та рідного краю;

- стимулювання дитячої спостережливості, уваги, ініціативи, творчості.

Примітка. Для роботи на уроці учні об'єднуються у дві команди.

Хід уроку

ВАРІАНТ 1

1. Привітання. Вступне слово, налаштування на роботу

2. З початком навчання вітаю вас я.

Дівчатам кажу я: «Доброго дня»,

відповідають – «Доброго дня».

І хлопцям кажу я: «Доброго дня»,

відповідають – «Доброго дня».

2. Мозковий штурм „Батьківщина для мене...”

Учитель пропонує учням продовжити речення:

- Батьківщина для мене...

Україна (пісня на початок)

(Тарас Петриненко)

Дороги іншої не треба,

Поки зорить Чумацький Шлях,

Я йду від тебе і до тебе

По золотих твоїх стежках.

Мені не можна не любити,

Тобі не можна не цвісти,

Лиш доти варто в світі жити,
Поки живеш і квітнеш ти!
Приспів:
Україно, Україно,
Після далечі доріг
Вірне серце твого сина кладу тобі до ніг!

Бо ми кохаєм до нестями
І ще не скоро наш кінець,
Ще, може, нашими серцями
Розпалим тисячі сердець.

Ще свічка наша не згоріла,
Ще наша молодість при нас,
А те, чи варте наше діло –
То скажуть люди й скаже час.

Я люблю Україну, тому, що...

Патріотизм – це любов до Батьківщини, свого народу, турбота про його благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, нації, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею.

Чи зможе захистити себе від агресії країна, в якій не має патріотів? (Діти відповідають). Країна, яка не зростила патріотів не має права на життя, бо вона не спроможна боротися за свою цілісність, за свою свободу. Україна впродовж століть боролась за незалежність. І зараз знову у кривавій боротьбі відстоює право на своє життя, на свою свободу, право на європейський вибір.

.....

ВАРІАНТ 2.

1. Звучить у записі пісня «Океану Ельзи» „Я не здамся без бою”.

2. Вступне слово вчителя.

Жодна з держав не може вважати себе ані розвиненою, ані демократичною, якщо її громадяни не знають свого минулого. Наша історія, наша культура, наші традиції, чи не найдавніші у світовій цивілізації. Численні археологічні дослідження підтвердили, що на території сучасної України задовго до античної Еллади та Стародавнього Єгипту була високорозвинута культура.(вивчатимемо на уроках історії у 7 класі)

Де коріння сильне й глибоке, там і дерево сильне, воно бурям і стихіям ставить могутній опір. Звісно, що сила дуба зберігається не лише в його могутньому стовбурі і пишній кроні, а й, переважно, — у корінні.

Перекотиполе(?) зі слабким корінням безсиле у боротьбі з вітрами, які женуть його, куди їм заманеться. І не дивно, що воно зрештою опиняється у проваллі, де знаходить свій кінець.

Ви, юне покоління, є тією молодю парослю, з якої розквітне пишна крона нашого народу. Але, за умови, що вона живитиметься глибоким корінням, яким є мова народу, історія, культура, мистецтво, звичаї і традиції. Наскільки старанно ви їх вивчаєте та засвоюєте, якоюсь мірою покаже перший урок у 2015-2016 н. р., який пропонується провести під назвою «Україна – єдина країна» Як думаєте, чому саме таку назву нам запропонували????

- **Що ж необхідно для того, щоб Україна залишилася єдиною, стала сильнішою і процвітаючою державою?**
- **Чи залежить це від вас?**
- **Яким чином ви можете посприяти міцності своєї держави?**

«Чи знаємо ми...»

Завдання 1. – „Державні символи”

(дві команди) назви... «Сокіл», «Щит»

«С». пропонується назвати державні символи,

«Щ» де у школі їх можна побачити

Для обох команд: крім державних. Що є символом українців(калина, хліб, колоски, сонце) вірші, прислів'я, приказки про символи....

Завдання 2. – „Хто більше”

Командам: записати на аркушах паперу за певний час назви міст, річок.

Варіант 2. Записати прізвища видатних людей України (історичних діячів, учених, митців, героїв визвольних змагань).

Переможцями стають ті, хто запише більше назв. Орієнтовно:

Варіант 1 ;Бар, Вінниця, Галич, Донецьк, Житомир, Запоріжжя, Кам'янець-Подільський, Львів, Мукачеве, Ніжин, Овруч, Рівне, Суми,

Тернопіль, Ужгород, Фастів, Чернівці, Чернігів, Чортків, Шепетівка, Хмельницький.

Варіант 2; Буг, Десна, Дніпро, Дністер, Жванчик, Збруч, Лімниця, Прип'ять, Прут, Росава, Рось, Смотрич, Тетерів, Хомора, Черемош, Уж.

Завдання 3– "Історичне"(с погади про 5 клас)

1. Найвища посада і титул за часів козацької України. (*Гетьман*)

2. Кого з руських князів і за що іменують Великим? (*Володимира Хрестителя*)

3. Як стародавні греки називали Дніпро? (*Борисфен*)

4. Ім'я руської княгині-християнки. (*Ольга*)

5. Автор першого збірника законів "Руська правда". (*Князь Ярослав Мудрий*)

6. Хто заснував Запорізьку Січ? (*Д. Вишневецький — Байда*)

7. Назвіть автора музики Гімну України. (*Вербицький*)

8. Коли і ким засноване місто Київ?

9. Які з парків (природніх) на території України ви знаєте

10. Як звали та звідки походила дружина турецьк. султана Хурем? (*З Рогатина*)

11. Назвіть ім'я сестри засновників Києва? (*Либідь*)

12. Назвіть 6 міст України, які були столицями (*Київ, Кам'янець-Подільський, Харків, Галич, Батурин, Чигирин*)

Завдання 4.– „Україна співо́ча”

Варіант 1. Команди отримують завдання **назвати** народні пісні, (в яких згадується червона калина).

Варіант 2. Команди отримують завдання **проспівати** народні пісні, (в яких згадується жито і пшениця.)

А у нас на Україні

(*текст на дошці, всі підспівують*)

Тече річка-невеличка,

Через гори, через гай.

Рано вранці небо кличе,

Вставай сонце - вставай.

Розбуди усе навколо,

Хай почує рідний край.

Пісню гарну, серцю милу,

Добрим людям співай.

Приспів (2):

Як у нас на Україні -
Всі лани квітучі,
Так у нас на Україні -
Люди всі співучі.

Хай же щастя в домі
І пісень багато,
Бо без пісні в Україні
Не буває свята.

Тече річка в синє море,
Прокладає собі путь.
І малі струмки прозорі,
Сил мені додають.

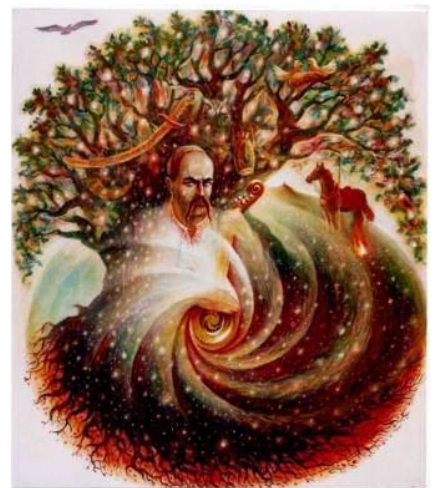
По землі вода гуляє,
Напуває рідний край.
Все довкола оживає,
Співай земле, співай.

Приспів.

Повідомлення учнів з теми «Секрети бувалого козака».

Двоє учнів виступають з презентацією секретів
бувалого козака:

1. Козак дотримується давніх традицій та звичаїв козаків, тягнеться до знань своїх предків.
2. Козак повинен знати, що світ сповнений краси!
3. Згідно переказу знахарів, той, хто не передав знань, не може померти, поки не знайде достойного спадкоємця. Тому не треба бути “скупим”: Ділись своїм досвідом і знаннями.
4. Козак сильний і розвинутий, все життя бореться за те, щоб навчитись володіти собою. А починається цей шлях з наведення порядку і чистоти в своєму тілі. Піклування про чистоту тіла дисциплінує наш дух, кріпить волю і привчає до уваги й вміння піклуватися не тільки про себе, а й про оточуючих.

5. Козак носить пояс з узором, вишивку на комірі та рукавах, бо це оберіги, які прийшли до нас з давнини. Вважалось, що білий одяг козака – це його єднання з вищими силами.
 6. Дім козака – це його маленький всесвіт, де він Господар – Творець, тому що за порядок у цьому маленькому світі він відповідає сам перед Богом та предками.
 7. Для підтримки в собі сили тіла і духу козак повинен накопичувати в собі сили п'яти стихій: неба, повітря, вогню, води і землі. Без свіжого вітру в обличчя дух тіла розпадеться. Вогонь береже від негативної енергії. Вода, козаче, найсильніший засіб, що очищує його. Сила Землі – це джерело накопичення енергії. Ставши босими ногами на землю, вклонися їй на чотири сторони світу.
 8. Май свою зброю, вона продовження рук козака.
 9. Будь вимогливим до себе і оточуючих. У Вимогливому серці часто скривається Велика Любов.
 10. Ніколи не дозволяй пустим думкам займати твій розум.
 11. Не бійся труднощів вони зміцнюють твій дух і тіло
 12. Подяка потрібна тому, хто вміє дякувати іншим!!! Козаче, вчись бути вдячним усім і завжди. І не спіши брати в борг: краще зароби, той хто заборгував, той неодмінно втратить.
 13. Не кажи, що все знаєш. Краще кажи: «Я знаю, що я нічого не знаю, але я хочу знати більше, щоб жити!»
 14. Козак, переглянь свої вчинки за день, відзнач свої помилки і прийми рішення, не повторюючи їх.
- (Чи можемо ми в сьогоденні дотримуватися цих правил? Яке з них на вашу думку найважливіше?)**

Завдання 5 „Поясни прислів'я і приказки”

Учитель пропонує учням пояснити прислів'я і приказки про рідний край:

- «За рідний край життя віддай».
- «Козацькому роду нема переводу».
- «Ми з такого роду, що любимо свободу».

Завдання 6 «Мальовнича Україна»

В п'яти реченнях розповісти про найяскравіші враження про подорожі по Україні під час літніх канікул

Завдання 7 на завершення «Від серця до серця»

Мета: позитивне завершення уроку, наснаження на вияв уваги, доброти, чуйності до однокласників. *Хід проведення:*

Учням пропонується стати у велике коло і побажати щось приємне своєму сусідові, який стоїть ліворуч. Вербальний посил супроводжується покладанням лівої руки на плече сусіда, а правої – на власне серце., утворюється «сердечно центроване коло». Усі учні беруться за руки і промовляють **«Україна в нас єдина – у відданості наша сила»**

Катерина Бужинська **Україна вірш!!!(3 учні)**

Народились ми в Україні
На Поліссі, на Буковині,
На Поділлі і на Волині,
Біля сивих Карпат і в Криму.
Краю рідний мій, любий краю,
Якщо хтось мене запитає:
"Що таке, скажи, Україна?"
Я скажу відверто йому:

.....

Україна - це я!
Україна - це ти!
Україна - це ми!
Україна!
Дивний спів солов'я
В білих квітах сади
Чорне море, Донбас, полонина!
Ми - єдина сім'я,
Сестри ми і брати,
Ми з тобою і є ця країна!
Україна - це я!
Україна - це ти!
Україна - це ми!
Україна!

.....

Україна - це наша мова,
Кобзаря палаюче слово,
Це Дніпро стрімкий і Черемош,
Це смереки такі чарівні,
Але в першу чергу - це люди,
Це юнак, що замріяно любить,
Це дівчина, що вірно кохає,
Це народ, що співає пісні!

.....

Україна - це я!
Україна - це ти!
Україна - це ми!
Україна!

Дивний спів солов'я
В білих квітах сади
Чорне море, Донбас, полонина!
Ми - єдина сім'я,
Сестри ми і брати,
Ми з тобою і є ця країна!
Україна - це я!
Україна - це ти!
Україна - це ми!
Україна!

(закінчення.....)Пісня С. Ротару «Одна калина за вікном»"...Сумно, сумно аж за край...

Так чого ж ти плачеш? Грай, музику, грай!

Крапля горя не зальє,

Наливай, козаче, бо у нас ще є

Одна калина за вікном,

Одна родина за столом,

Одна стежина, щоб до дому йшла сама,

Одна любов на все життя,

Одна журба до забуття

І Україна, бо в нас іншої нема!.. "

,

ЧОРНОВИКИ

Завдання четверте – „Не баримося, збираємося”

Варіант 1. „Зібрати козака в похід”. Команда отримує завдання зібрати козака в похід, відбираючи малюнки з козацьким спорядженням серед малюнків із спорядженням татаро-монголів, вікінгів, лицарів тощо, правильно називаючи усі елементи українського чоловічого костюму.

Бонусне запитання до команди: Для чого козаку чуб?

Чому запорізькі козаки носили довгі чуби? Чуб запорізького козака, або, як говорили необізнані люди, оселедець — це не просто елемент козацького способу, це ще й ціла легенда. По-перше, потрібно відзначити, що лише зрілі козаки, які вже встигли, що називається, понюхати пороху, мали право на довгий чуб. Така зачіска була під заборонаю для молодих воїнів. Це не свідчить про ієрархію, а показує, що досвідчені козаки за час проведених битв встигли «заробити» стільки гріхів перед Богом, що ніякими молитвами їх вже не замолити. Запорізький козак був упевнений в тому, що численні гріхи після смерті обіцяють йому лише одне — «горіти в пеклі». У зв'язку з цим треба було придумати якесь рішення, здатне пом'якшити козацьку долю. Вихід був знайдений. Він полягав у такому: козак не даремно відрощував собі чуба — саме за нього, змилостивившись, Господь таки витягне козака з пекельного полум'я. При цьому досвідчений козак мав носити оселедець так, щоб той спадав на ліву сторону. Це було потрібно для того, щоб волосся скидало нечисту силу, яка, нібито, сиділа у козака на лівому плечі і намагалася штовхнути того на безбожництво. Чуб був відмітною ознакою справжнього козака, який не забув про віру і усвідомив всі свої несправедливі вчинки. Саме тому у полонених запорожців турки часто відрубували довгі чуби, щоб їхня віра похитнулася і порятунку з пекла можна було не чекати.

Варіант 2. „Зібрати дівчину на вечорниці”. Команда має правильно підібрати жіночий костюм, вибираючи малюнки з жіночими елементами українського національного костюму серед малюнків із зображенням російського, польського, татарського жіночого вбрання, правильно називаючи його.

Бонусне запитання до команди: Для чого дівчині коса?

З давніх-давен вважалося, що дівоча коса слугує для накопичення життєвої сили, необхідної для здоров'я і духовного розвитку. Уважне ставлення до своїх кіс означало турботу про себе і свою силу, бо якщо на голові безлад, то і в голові, ймовірно, також. Коса нагадує візерунок "безконечник" — символ зв'язку минулого й майбутнього. Наші прабабусі вірили, що заплетене у косу волосся "заплутує" недобрі думки оточуючих, тож дівчину з косою неможливо

зурочити. Також існує безліч народних секретів: стригтися краще на новий місяць, щоб коси краще росли. Розчісувати волосся найкраще дерев'яним гребінцем з так званих "дівочих дерев" — яблуні, берези, вишні. Коси наших дівчат були довгі, справді до пояса. Це вважалося, і вважається ще й тепер в Україні за одну з найголовніших ознак дівочої краси. Довга коса — честь дівоча! Колись у наших селах парубки за негідну поведінку дівчини силоміць обрізали їй коси і це була ганьба... В селах України наші дівчата ще й досі бояться обрізаних кіс. Що ж до звичаю, як саме заплітати косу, то є різниця між Лівом-та Правобережжям. На Лівобережжі в будень дівчата робили рівний проділ, посередині голови, розчісували волосся на два боки і заплітали у дві коси. Заплетеними косами обвивали голову, ніби вінком. У неділю або в свято дівчата сплітали все волосся в одну косу і вплітали в неї кілька кольорових стрічок-кісників, що разом із косою звисали вздовж спини. На Правобережжі у будні дівчата так само обвивали голову кісьми, ніби вінком; у неділю ж чи на свято заплітали не одну, а дві коси і ті коси звисали вздовж спини без довгих стрічок. Крім того існували спеціально святкові зачіски дівчат на Київщині. Таких зачісок є дві: "у зв'язки" та "в колокілки».

Завдання п'яте – „Що до чого”

Командам пропонується назвати предмети українського народного мистецтва і побуту.

1 – праски

2 – люлька

3 – музичні інструменти (ТРИСКАЧКИ – набір дерев'яних дощочок (20), які нанизані на жильну струну й утворюють сухий та різкий звук. РУБЕЛЬ – дошка з нарізаними поперек зубцями. Найпоширенішим ударним інструментом у народній музиці є БУБОН (решітка). Легкий дерев'яний обідок, обтягнутий з одного боку шкірою, – це найпростіша конструкція бубна, що був відомий на Україні ще за часів Київської Русі. Сучасні матеріали, металеві дзвіночки,

тарілочки, гарне оздоблення змінили вигляд бубна, що завжди супроводжував танцювальну музику, входив до складу п На Лівобережжі в будень дівчата робили рівний проділ, посередині голови, розчісували волосся на два боки і заплітали у дві коси. Заплетеними косами обвивали голову, ніби вінком. У неділю або в свято дівчата сплітали все волосся в одну косу і вплітали в неї кілька кольорових стрічок-кісників, що разом із косою звисали вздовж спини. На Правобережжі у будні дівчата так само обвивали голову кісьми, ніби вінком; у неділю ж чи на свято заплітали не одну, а дві коси і ті коси звисали вздовж спини без довгих стрічок. Крім того існували спеціально святкові зачіски дівчат на Київщині. Таких зачісок є дві: "у зв'язки" та "в колокілки».

Завдання п'яте – „Що до чого”

Командам пропонується назвати предмети українського народного мистецтва і побуту.

1 – праски

2 – люлька

3 – музичні інструменти (ТРИСКАЧКИ – набір дерев'яних дощочок (20), які нанизані на жильну струну й утворюють сухий та різкий звук. РУБЕЛЬ – дошка з нарізаними поперек зубцями. Найпоширенішим ударним інструментом у народній музиці є БУБОН (решітка). Легкий дерев'яний обідок, обтягнутий з одного боку шкірою, – це найпростіша конструкція бубна, що був відомий на Україні ще за часів Київської Русі. Сучасні матеріали, металеві дзвіночки, тарілочки, гарне оздоблення змінили вигляд бубна, що завжди супроводжував танцювальну музику, входив до складу полкової музики війська Запорізького. Із західних областей України в інші регіони країни прийшов екзотичний ударний інструмент, що за специфічне забарвлення звуку зветься БУГАЙ. У невеличкій конусоподібній діжечці верхній отвір обтягнуто шкірою. До неї в центрі

прикріплено пучок конячого волосся. Музикант зволоженими у квасі руками сіпає за волосся і видобуває найбільш стійкі звуки акорду).

4 – *музичні інструменти* (ТРЕМБІТА, РІГ, РІЖКИ. *Трембіта*, народний духовий дульцевий музичний інструмент, рід дерев'яної труби, обгорнутої березовою корою без вентилів і клапанів. Довжина до 3 м, діаметр (30 мм) збільшується у розтрубі; у вузький кінець трембіти вставляється рогове або металеве дульце (пищик). Висота звукового ряду трембіти залежить від її величини. Мелодію виконують переважно у верхньому регістрі. Трембіта поширена у східній частині Українських Карпат, зокрема на Гуцульщині. Вона виконує роль інформатора про різні події на селі (колядників, що наближаються, весілля, смерть, похорон) відповідною кличкою чи сумною тужливою мелодією. На трембіті виконують також вівчарські награвання. Часом гру трембіти включають до оркестри. ВОЛОДИМИРСЬКИЙ РІЖОК отримав поширення у XVII—IXIX ст. в центральних губерніях Росії. Ріжок має м'який тембр, дещо гугнявий, нагадує звучання гобою. За характером більш світлий).

5 – *дримба* (варган) є давнім язичково-щипковим інструментом Карпатського регіону. Цей інструмент відомий під різними назвами у багатьох народів світу. Найпоширеніша його назва – варган (від грецького *оруавон* – органон, тобто інструмент). За іншою версією, варган походить від старослов'янського слова "варги" – уста.

6 – *ліра* — струнно-клавішно-смичковий інструмент із колесом, яке крутиться і тертям об струни видобуває звук. Цей інструмент мав ще одну назву – рилля.

7 – *рогач*

8 – *прялка*

Завдання шосте – „Частування”

Ведучий звертає увагу дітей на те, що українці славляться своєю гостинністю і охоче приймають мандрівників, подорожніх, запрошують на гостину, і пропонує обдумати „Українське меню для іноземця” таким чином, щоб представити традиційні українські страви на Різдво (*Варіант 1*) і Великдень (*Варіант 2*).

Завдання 3– "Історичне"(с погади про 5 клас)

Варіант 1

1. **Найвища посада і титул за часів козацької України. (Гетьман)**
3. **Кого з руських князів і за що іменують Великим? (Володимира Хрестителя)**
4. Як стародавні греки називали Дніпро? (Борисфен)
5. **Ім'я руської княгині-християнки. (Ольга)**
6. Автор першого збірника законів "Руська правда". (Князь Ярослав Мудрий)
7. Одне із штучних морів, створених на Дніпрі. (Каховське)
8. **Хто заснував Запорізьку Січ? (Д. Вишневецький — Байда)**
9. Герої якої битви поховані на Аскольдовій могилі? (Під Крутами)
10. Назва міста України, жителів якого було винищено за наказом Петра

I. (Батурин)

11. **Назвіть автора музики Гімну України. (Вербицький)**
12. Древньогрецький історик, який першим розповів про скіфів, або екологів. (Геродот)
13. Населений пункт, іменем якого названо перше Євангеліє українською мовою. (Пересопниця)

Варіант 2

1. Назва Києва у Скандинавських Сагах. (Кенугард – місто кораблів)
2. Складне слово-назва природоохоронного заповідника в Україні. (Асканія-Нова)
3. Основоположник української музики. (Лисенко)
4. Хто з руських князів отримав титул короля? (Данило Галицький)
5. Від чийого імені отримав назву руський алфавіт? (Кирило, Кирилиця)
1. Хто були першими їздцями світу, приручивши коня? (Орії-сколоти (скіфи) 4350 літ до Христа)
2. Звідки походила дружина турецького султана Роксолана Хурем? (З Рогатина)
3. **Назвіть ім'я сестри засновників Києва? (Либідь)**

4. Назва могили, в якій поєднано історію давньої, княжої доби і визвольної війни ХХ ст. *(Аскольдова)*

5. Назвіть 6 міст України, які були столицями *(Київ, Кам'янець-Подільський, Харків, Галич, Батурин, Чигирин)*

6. Як турецькі і татарські людолови називали українців? *(Гяури, джаври)*

7. Хто і в якій війні вперше запровадив партизанську тактику? *(Сколоти (скіфи) проти перського царя Дарія, 513р. до Христа.)*